

1. INLEIDING

Via <https://doneer.rodekruis.nl/doneer> is het mogelijk om eenmalig een bedrag te doneren aan het Rode Kruis. Hiervoor moet de donateur drie stappen doorlopen:

Stap 1: De donateur kiest het bedrag dat hij/zij wil doneren.

Stap 2: De donateur moet zijn achternaam, postcode, huisnummer en e-mailadres invullen. Het is niet mogelijk om eenmalig te doneren zonder dat de donateur deze persoonsgegevens verstrekt. Daarnaast kan de donateur door middel van het aanvinken van twee vakjes aangeven dat hij informatie wenst te ontvangen over projecten en activiteiten per telefoon en/of informatie over acties en nieuws per mail. Deze vakjes staan vooraf aangevinkt.

Stap 3: Nadat de eenmalige donateur de vereiste persoonsgegevens heeft ingevuld, volgt een betaalmethode-keuzemenu met de tekst *“Ja, ik ben 16 jaar of ouder en ik geef toestemming voor het verwerken van mijn persoonsgegevens zoals vermeld in de privacyverklaring”*. De tekst bevat een link naar de privacyverklaring. De donateur kiest een betaalmethode en kan vervolgens de eenmalige donatie afronden door te klikken op “Naar betalen”.

Aan de hand van deze voorbeeldcasus van het Rode kruis heeft Stichting Donateursbelangen een aantal vragen gesteld over de verwerking van persoonsgegevens bij eenmalige donaties, de inhoud van een privacyverklaring en het gebruik van tracking cookies, namelijk:

1. Verwerkt het Rode Kruis rechtmatig persoonsgegevens van eenmalige donateurs? (paragraaf 2)
2. Zijn vooraf aangevinkte vakjes voor het ontvangen van direct marketing toegestaan? (paragraaf 3)
3. Is het toegestaan in de privacyverklaring niet te vermelden wat er allemaal over een donateur wordt vastgelegd en bekend is? (paragraaf 4)
4. Is het plaatsen van tracking cookies toegestaan vóórdat de websitegebruiker daarvoor toestemming heeft gegeven? (paragraaf 5)

In dit memo zal achtereenvolgend antwoord worden gegeven op deze vragen.

2. VERWERKING PERSOONSgegevens

2.1. Verwerkt het Rode Kruis rechtmatig persoonsgegevens van eenmalige donateurs?

Voor een rechtmatige verwerking van persoonsgegevens is onder meer een wettelijke grondslag vereist.

- a. De Algemene verordening gegevensbescherming (“AVG”) kent zes grondslagen voor de verwerking van persoonsgegevens:
- b. De persoon om wie het gaat heeft toestemming gegeven voor de verwerking;
- c. De verwerking is noodzakelijk voor de uitvoering van een overeenkomst (waarbij de persoon om wie het gaat partij is);
- d. De verwerking is noodzakelijk om te voldoen aan een wettelijke verplichting; De verwerking is noodzakelijk om vitale belangen te beschermen;

- e. De verwerking is noodzakelijk om een taak van algemeen belang of openbaar gezag uit te oefenen;
- f. De verwerking is noodzakelijk voor de behartiging van een gerechtvaardigd belang. (¹ Artikel 6, lid 1, sub a t/m f, AVG)

De verwerker van de persoonsgegevens dient zelf te beoordelen welke grondslag(en) van toepassing is/zijn en is gehouden de betrokkenen hierover duidelijk te informeren (bijvoorbeeld door het vermelden van de grondslag(en) in de privacyverklaring).

Bij een eenmalige donatie via de website van het Rode Kruis is de donateur verplicht zijn of haar naam, postcode, huisnummer en e-mailadres te delen met het Rode Kruis. Het Rode Kruis mag deze persoonsgegevens alleen verwerken als zij daarvoor een wettelijke grondslag heeft.

2.1.1. Toestemming

Nadat de eenmalige donateur zijn of haar persoonsgegevens verplicht heeft ingevuld (zie afbeelding 1), volgt een betaalmethode-keuzemenu met de tekst *“Ja, ik ben 16 jaar of ouder en ik geef toestemming voor het verwerken van mijn persoonsgegevens zoals vermeld in de privacyverklaring”* (zie afbeelding 2). Hiermee lijkt het Rode Kruis aan te geven dat zij de persoonsgegevens verwerkt op basis van toestemming.

Afbeelding 1

Afbeelding 2

Volgens de AVG is toestemming alleen geldig als deze vrij, specifiek, geïnformeerd en ondubbelzinnig is gegeven. Dit betekent dat:

- i. donateurs toestemming moeten kunnen weigeren (anders is het geen vrije keuze);
- ii. het duidelijk moet zijn waarvoor het Rode Kruis toestemming vraagt;
- iii. donateurs voldoende informatie moeten krijgen over wat er met hun gegevens gebeurt als zij toestemming geven; en
- iv. donateurs met een actieve handeling toestemming moeten geven.

Uit afbeeldingen 1 en 2 volgt dat eenmalige donateurs niet de keuze hebben om wel of niet hun achternaam, postcode, huisnummer en e-mailadres te verstrekken. Als donateurs willen doneren zijn zij gehouden akkoord te gaan met de verwerking van deze gegevens door het Rode Kruis. Gelet hierop is toestemming niet vrijelijk gegeven. Bovendien verstrekt het Rode Kruis de privacyverklaring pas *nadat* de gegevens zijn ingevuld. Dit terwijl de wet vereist dat dit gebeurt op het moment dat het Rode Kruis de persoonsgegevens verkrijgt, oftewel bij stap1 (afbeelding 1). ² Dit volgt uit artikel 13 AVG.

Kortom, de manier waarop het Rode Kruis toestemming vraagt is in strijd met de AVG en levert dus geen rechtmatige grondslag op voor de verwerking van de persoonsgegevens.

2.1.2. Overige wettelijke grondslagen

In de privacyverklaring geeft het Rode Kruis aan dat zij de verwerking van persoonsgegevens baseert op de volgende grondslagen:

“Het Rode Kruis hanteert de volgende rechtsgronden voor de verwerking van persoonsgegevens:

- *na verkregen toestemming van de persoon wiens gegevens worden verwerkt;*
- *in het kader van de totstandkoming en/of uitvoering van een overeenkomst;*
- *om de wet na te leven (waaronder boekhoudkundige verwerking, fiscale verplichtingen en verplichtingen in het kader van gerechtelijke bevelen of andere dwingende wet- en regelgeving);*
- *vervulling van een taak van algemeen belang die aan het Rode Kruis is opgedragen;*
- *in verband met vitale belangen van personen;*
- *in verband met de gerechtvaardigde belangen van het Rode Kruis waarbij het Rode Kruis erop let dat de impact op uw privacy zo beperkt mogelijk is.”*

Voor zover wij hebben kunnen overzien bestaat er geen wet- of regelgeving op basis waarvan eenmalige donateurs verplicht zijn persoonsgegevens te verstrekken bij een eenmalige donatie. In veel gevallen is het gebruikelijk dat goede doelen een bevestiging per e-mail versturen nadat ze een eenmalige online donatie hebben ontvangen, maar er bestaat geen wettelijke verplichting om dit te doen. Het opvragen van persoonsgegevens bij een eenmalige donatie is dus niet noodzakelijk om de

wet na te leven.

Een eenmalige donatie (gift) aan een goed doel vormt een eenzijdige handeling waarbij de schenker vrijwillig en zonder verwachting van wederdienst een geldbedrag overdraagt aan het goede doel. Gelet hierop is het opvragen van persoonsgegevens bij een eenmalige donatie ook niet noodzakelijk in het kader van de totstandkoming en/of uitvoering van een overeenkomst.

Het verwerken van persoonsgegevens van eenmalige donateurs is eveneens niet noodzakelijk om vitale belangen te beschermen (d.w.z. de verwerking is noodzakelijk voor de bescherming van een belang dat essentieel is voor het leven van betrokkene of andere personen) of om een taak van algemeen belang uit te oefenen (d.w.z. de verwerking is nodig voor de uitvoering van een publieke taak van algemeen belang of openbaar gezag dat aan het Rode Kruis is toevertrouwd).

De enige grondslag die in het geval van eenmalige donaties aan het Rode Kruis overblijft is 'gerechtvaardigd belang'. Om de verwerking van persoonsgegevens van eenmalige donateurs te mogen baseren op de grondslag 'gerechtvaardigd belang', zal het Rode Kruis moeten kunnen aantonen dat:

- i. zij daadwerkelijk een gerechtvaardigd belang heeft;
- ii. de verwerking noodzakelijk is om dit belang te behartigen; en
- iii. het belang van het Rode Kruis zwaarder weegt dan de belangen van de eenmalige donateurs.

Het is niet geheel duidelijk op basis van welk(e) gerechtvaardigd belang(en) het Rode Kruis de persoonsgegevens van eenmalige donateurs verwerkt. Dit terwijl het Rode Kruis – als zij de verzameling van persoonsgegevens van eenmalige donateurs baseert op een gerechtvaardigd belang – dit duidelijk moet vermelden in haar privacyverklaring.³

Uit de privacyverklaring van het Rode Kruis volgt onder meer dat het Rode Kruis persoonsgegevens verwerkt voor “het maken van studies, modellen en statistieken” en “het beheer van leden-/donateursgegevens of ondersteuning daarvan, inclusief de aanmaak van segmenten en profielen”. De *Presentatie Nederlandse Rode Kruis en The Data Agency Vakdag Fondsenwerving 2023* laat zien dat het Rode Kruis gebruikmaakt van een datagedreven fondsenwerving. Dit houdt in dat het Rode Kruis aan de hand van de verzamelde donateursgegevens segmenten en profielen opstelt die zij vervolgens gebruikt om haar fondsenwerving te optimaliseren. De verwerking van persoonsgegevens voor de optimalisatie van donateurbinding zou een gerechtvaardigd belang kunnen opleveren, mits de verwerking noodzakelijk is voor de beoogde doeleinden én het recht op privacy van donateurs niet zwaarder weegt dan het belang van het Rode Kruis bij de verwerking van persoonsgegevens voor het beheer van relatiebeheer en het maken van studies, modellen en statistieken. Of dit het geval is hangt af van de vraag of het Rode Kruis niet meer gegevens verwerkt dan noodzakelijk is voor het beoogde doel; of er minder vergaande manieren zijn om het beoogde doel te bereiken; wat de gevolgen zijn voor donateurs; en of het Rode Kruis voldoende waarborgen hanteert om ongewenste gevolgen voor de donateurs te voorkomen of beperken.

3. TOESTEMMING VOOR DIRECT MARKETING

3.1. Zijn vooraf aangevinkte vakjes voor het ontvangen van direct marketing toegestaan?

Bij een eenmalig donatie maakt het Rode Kruis gebruik van vooraf aangevinkte vakjes bij de optie “Ja, het Rode Kruis mag mij telefonisch informeren over activiteiten en projecten en hoe ik daaraan kan bijdragen” en “Het Rode Kruis mag mijn e-mailadres gebruiken om mij per e-mail en via (sociale) media platformen op de hoogte te houden van nieuws, acties en manieren waarop ik kan bijdragen aan het Rode Kruis” (zie afbeelding 3).

Ja, ik help mee

Je hebt nog niet alle velden ingevuld.

☐ Doneer als bedrijf

Geslacht (optioneel)

☐ Man ☐ Vrouw

Naam

Voornaam

Tussenv Achternaam

Adres

Postcode Huisn Toev

Telefoonnummer (optioneel)

Telefoonnummer

☒ Ja, het Rode Kruis mag mij telefonisch informeren over activiteiten en projecten en hoe ik daaraan kan bijdragen.

Geboortedatum (optioneel)

Dag ▼ Maand ▼ Jaar ▼

E-mailadres

E-mailadres

☒ Het Rode Kruis mag mijn e-mailadres gebruiken om mij per e-mail en via (social) media platformen op de hoogte te houden van nieuws, acties en manieren waarop ik kan bijdragen aan het Rode Kruis.

Doneer nu

[Terug](#)

Afbeelding

3.

3.1.1. Hoofregel: toestemming

Het Rode Kruis mag eenmalige donateurs in principe alleen telefonisch of per e-mail benaderen over activiteiten, projecten, nieuws of acties met voorafgaande toestemming van de donateur. Dit volgt uit artikel 11.7 van de Telecommunicatiewet. Voor de wijze van toestemming sluit de Telecommunicatiewet inhoudelijk aan bij de vereisten die de AVG stelt aan het verkrijgen van toestemming voor de verwerking van persoonsgegevens. Dit betekent dat sprake dient te zijn van een duidelijk en actieve handeling waaruit blijkt dat de donateur ondubbelzinnig toestemming heeft

verleend voor het ontvangen van ongevraagde communicatie. Een voorbeeld hiervan is het aanvinken van een vakje. Het gebruik van vooraf aangekruiste vakjes geldt niet als ondubbelzinnige toestemming en is dus niet toegestaan.

3.1.2. Uitzondering: klantrelatie

Artikel 11.7 lid 5 Telecommunicatiewet bevat een uitzondering op de verplichte toestemming voor direct marketing, namelijk wanneer:

- het goede doel contactgegevens – zoals een telefoonnummer of e-mailadres – heeft gekregen in het kader van een schenking, vrijwilliger relatie of manifestatie waaraan de betrokkene deelnam;
en
- deze gegevens vervolgens gebruikt om ‘eigen en gelijksoortige producten of diensten’ aan te bieden.

Het overbrengen van dergelijke ongevraagde communicatie is toegestaan, mits het goede doel de ontvanger van de communicatie hierover heeft geïnformeerd op het moment dat hij de contactgegevens verzamelde én de ontvanger van de communicatie een afmeldmogelijkheid biedt.

Deze uitzondering is niet van toepassing op de voorbeeldcasus van het Rode Kruis.

4. PRIVACYVERKLARING

4.1. Is het toegestaan in de privacyverklaring niet te vermelden wat er allemaal over een donateur wordt vastgelegd en bekend is?

Als verwerkingsverantwoordelijke heeft het Rode Kruis de plicht om de betrokkene (in dit geval de donateur) te informeren over gegevensverwerkingen. Met betrekking tot het informeren van de betrokkene maakt de AVG een onderscheid tussen twee situaties:

- i. de gegevens worden bij de betrokkene zelf verzameld; en
- ii. de gegevens worden buiten de betrokkene om verkregen (bijvoorbeeld via andere personen of organisaties).

Welke informatie het Rode Kruis moet verstrekken hangt af van de vraag of de het Rode Kruis de gegevens bij de donateurs zelf verzameld of ook indirect via een derde partij.

4.1.1. De gegevens worden bij de donateur zelf verzameld

Wanneer het Rode Kruis de gegevens bij de donateur zelf verzamelt, is het Rode Kruis verplicht de volgende informatie in haar privacyverklaring op te nemen (⁴Dit volgt uit artikel 13 AVG):

- de identiteit en contactgegevens van het Rode Kruis;
- de contactgegevens van de functionaris voor gegevensbescherming indien het Rode Kruis deze heeft aangesteld;
- de doeleinden waarvoor zij persoonsgegevens verwerkt (en wanneer de verwerking is gebaseerd op de grondslag ‘gerechtvaardigd belang’: wat het gerechtvaardigd belang is).
- de eventuele ontvangers of categorieën ontvangers van de gegevens;

- in geval van verstrekking aan derde landen:
 - o of er een adequaatheidsbesluit van de Europese Commissie bestaat,
 - o of passende waarborgen zijn getroffen, welke dit zijn en of hier een kopie van kan worden verkregen, dan wel waar die waarborgen kunnen worden geraadpleegd;
- de bewaartermijn, of als dat niet mogelijk is de criteria voor het bepalen ervan; de rechten van de betrokkene;
- in het geval van toestemming, dat de betrokkene die toestemming altijd weer kan intrekken;
- dat de betrokkene het recht heeft een klacht in te dienen over de verwerking bij de Autoriteit Persoonsgegevens;
- of het verwerken van persoonsgegevens een wettelijke verplichting is of noodzakelijk is voor de uitvoering of het aangaan van een overeenkomst, of de betrokkene verplicht is die gegevens te verstrekken en wat de gevolgen zijn van het niet verstrekken van die gegevens voor de betrokkene;
- ingeval van geautomatiseerde besluitvorming (waaronder profilering), nuttige informatie over de onderliggende logica, het belang van de verwerking en de verwachte gevolgen van die verwerking voor de betrokkene. De te verstrekken nuttige informatie omvat niet zozeer een gedetailleerde technische of functionele beschrijving van hoe een algoritme of systeem werkt, maar veeleer een uiteenzetting van de categorieën van gegevens die worden gebruikt om een profiel van de betrokkene samen te stellen, waar deze gegevens vandaan komen en waarom deze gegevens relevant zijn.

4.1.2. De gegevens worden buiten de donateur om verkregen

Wanneer het Rode Kruis de gegevens verzamelt buiten de donateur om, dan moet zij in beginsel dezelfde informatie verstrekken als wanneer zij de gegevens van de betrokkene zelf heeft gekregen. Het enige wat het Rode Kruis moet toevoegen zijn de betrokken categorieën van persoonsgegevens en de bron waaruit persoonsgegevens zijn verkregen. Als de bron van de informatie niet kan worden vastgesteld, bijvoorbeeld omdat de informatie uit verschillende bronnen is samengesteld, dient het Rode Kruis algemene informatie over de herkomst te verstrekken. ⁽⁵⁾ Dit volgt uit artikel 14 AVG)

5. TRACKING COOKIES

5.1. Is het plaatsen van tracking cookies toegestaan vóórdat de websitegebruik daarvoor toestemming heeft gegeven?

Het gebruik van tracking cookies is alleen toegestaan als de websitebezoeker expliciete toestemming daarvoor heeft gegeven. Het plaatsen van tracking cookies vóórdat de websitebezoeker toestemming heeft gegeven is niet toegestaan.